

# Apvienošana laukiem dos pilsētas iespējas

Latgalē pašvaldību reformas sniegtā iespēja apvienot budžetus var izrādīties īpaši noderīga, jo ļaus ņemt kredītus visas teritorijas attīstībai

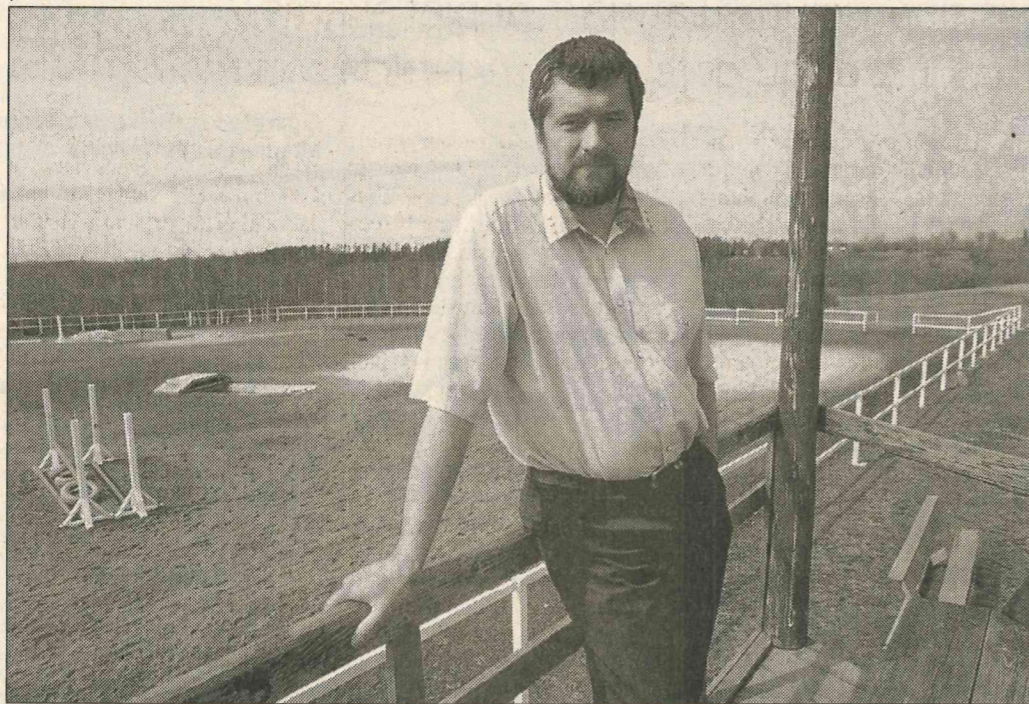
Evita Prokopova,  
Anna Rancāne

**T**rūcīgajiem vairāk jādomā, kā izdzīvot, — tā, jautāts, ar ko skaidrojama Latgales pašvaldību citkārt neraksturīgā aktivitāte, īstenojot administratīvi teritoriālo reformu, saka Livānu novada priekšsēdētājs Visvaldis Gercāns. Latgalē ir trīs no septiņiem jau izveidotajiem Latvijas novadiem, kā arī vairākas apvienotās teritorijas. To pārstāvji par reformas būtiskāko ieguvumu atzīst kopā salikto un ārņemju fondu aizdoto naudu, kas paver iespējas ne tikai centra, bet visas novada teritorijas iedzīvotājiem — vērsties pēc padoma uzņēmējdarbības atbalsta centrā, meklēt kredītu darba sākšanai un saņemt tādu speciālistu palīdzību, kuru algošanai mazam pagastam naudas nepietiek.

## Jādomā lielākā mērogā

Pagājušā gada nogalē novadā apvienojās Preiļu pilsēta un Preiļu un Aizkalnes pagasts. Uzņēmīgām pašvaldībām reforma ir ļoti izdevīga, jo apvienojoties paveras daudz lielākas iespējas piesaistīt līdzekļus attīstībai — ir pārliecināts novada domes attīstības plānošanas speciālists Valērijs Stūris. Patlaban arī vietējām varām pieejami dažādi fondi, kuros ar līdzfinansējumu vidēji 20—25% apmērā var saņemt naudu uzņēmējdarbības attīstīšanai, izglītības, kultūras, sociālās aprūpes un citu nozaru projektiem, taču pagasta mazā robeža to bieži liedz darīt. Tā Aizkalnes pagasts gribējis izvietot pagasta teritorijā norādes un informācijas standus tūristiem, bet, apvienojoties izrādījies, ka iespējams iegūt lielāku pašvaldības finansiālo atbalstu, aptvert visa novada teritoriju un, pasūtot *Jāņa sētā*, informatīvo materiālu izgatavot kvalitatīvāku.

«Pēc reformas esam sākuši domāt lielākā mērogā un sapratuši, ka tik mazai teritorijai grūti sevi parādīt,» saka aizkalniecis novada priekšsēdētāja vietnieks Pēteris Rožinskis. Apvienošanās pagastam arī atvieglotus iespējas atdot valsts dotu



Rēzeknes rajona Ozolmuižas pagasta zemnieku saimniecības *Untumi* īpašnieks Aleksandrs Lebedis ir neizpratnē, kāpēc reformas autori novada centru plāno 28 km attāļajos Vijānos, nevis Rēzeknē, līdz kurai tikai 7 km. Pēdējos gados *Untumu* saimnieki vairāk pievērsušies tūrismam, piedāvājot izjādes ar zirgiem, bet šogad savās mājās uzņēmuši rajona tūrisma informācijas centru

kredītu. P.Rožinskis uzskata, ka daudzus no reformas atbaida pārliecība, ka lielāka teritorija apgrūtinās cilvēku dzīvi, taču Aizkalnes ļaudis to nekādi nesot izjūtuši.

## Ar vienu vadību vieglāk strādāt

P.Rožinskis saka, ka novads cer uz uzņēmīgiem cilvēkiem, kas lauku vidē ieguldot infrastruktūras sakārtošanā un «kādas kotedžas» būvē, palīdzētu attīstīt tūrismu. Arī Ozolmuižas pagasta zemnieku saimniecībā *Untumi* izveidotā Rēzeknes rajona tūrisma informācijas centra vadītāja Ligita Lebeda domā, ka, lauksaimniecībai nikuļojot, tūrisms Latgalē var kļūt par perspektīvu uzņēmējdarbības veidu. Pašiem ceļotājiem pašvaldību apvienošana neko nemainītu, bet organizatoriskais darbs kļūtu ērtāks — informācijas apkošanai nevajadzētu apzvanīt virkni pagastu un ar vienu vadību vieglāk būtu plānot darāmo visā teritorijā, saka L.Lebeda. Pašvaldības atbalsts šajā nozarē

ir ļoti būtisks, jo bieži tikai ar to atbalstu var izcirst brikšņus pie kāda liela laukakmens un darīt pieejamus citus tūrista acij tikamus objektus.

## Lauku ļaudim pilsētas iespējas

«Pirms diviem gadiem Livānos atvērām biznesa informācijas centru. Sākumā tajā mācījās un konsultējās tikai pilsētnieki, pēc apvienošanās to izmanto arī Rožupes un Turku pagasta cilvēki,» *Dienai* stāstīja pirms gada izveidotā Livānu novada vadītājs V.Gercāns. Centrā var mācīties rakstīt biznesa plānu, ar tā atbalstu tiek rīkotas uzņēmēju dienas un izstādes. Tagad kā pilsētas, tā abu bijušo pagastu uzņēmējiem būšot iespēja ņemt arī nelielus kredītus no pašvaldības īpašumu privatizācijas ceļā iegūtās naudas. «Pašvaldības īpašumā esam atstājuši tikai to, bet kā tā nevar veikt savas funkcijas, visu pārējo esam atdevuši privatizācijā,» stāsta V.Gercāns, norādot, ka tas ir viens no veidiem, kā radīt

jaunas darbavietas un dot iespējas aktīviem cilvēkiem. Lai arī bezdarba līmenis Livānos joprojām augsts, sešu gadu laikā tas sarucis no 32% līdz 18%. Runājot par reformas plu-

## Administratīvi teritoriālās reformas projekts Latgalē

Saskaņā ar neoficiālu dalījumu pašlaik Latgalē ir 141 pagasts, 3 novadi un 12 pilsētas. Administratīvi teritoriālās reformas modelis paredz, ka to vietā būs divas lielās pilsētas (Daugavpils un Rēzekne) un 19 novadi



FOTO — RAITIS PURIŅŠ, DIENA

padomes priekšsēdētājs un Latgales attīstības padomes vadītājs Monvids Švarcs ir pārliecināts, ka administratīvi teritoriālā reforma ir jāsaista ar valsts reģionālo attīstību: «Varētu būt tā, ka valsts atbalsta reģionālo attīstību, nosakot investīcijas vides sakārtošanai caur lauku programmām, novirzot lielāku akcīzes nodokļa daļu lauku ceļu sakārtošanai, nosakot lielāku procentu no budžeta pašvaldību funkciju veikšanai, atbalstot programmas jauno informācijas tehnoloģiju attīstībai reģionos, un pēc tam arī varētu veidot šīs lielās pašvaldību teritorijas.»

Līdzīgi spriež Livija Plavinska, kuras vadītajā Nautrēnu pagastā, pēc pašas vārdiem, laimīgi apvienojās bijušie Ludzas rajona Nautrēnu un Miglinieku pagasti, atjaunojot kolhozu veidošanā izjauktās vēsturiskās robežas. Atzīstot, ka «600 mazi pagasti un 600 mazi priekšniecīņi» tajos ir lieka naudas šķiešana, viņa tomēr nepiekrīt piedāvātajiem reformas modeļiem, jo vispirms esot jāsaņem ceļu un infrastruktūras sakārtošanu un tad varot domāt par tādu pagastu izveidošanu, lai ļaudīm būtu ērti tikties un kārtot savas lietas. Taču abiem pagastiem apvienošanās palīdzējusi: «Saka jau, ka nevar divus nabagus apvienot, taču mēs esam spējuši koncentrēt līdzekļus, piesaistīt vairāk investīciju, uzcēluši sporta halli, iekārtojuši skolā datorklasi. Līdz ar pievienošanās Rēzeknes rajonam uzlabojās autobusu satiksmi un kļuva ērtāka piekļūšana rajona centram.»

V.Gercāns, atzīstot, ka reforma veiktos labāk, ja vispirms tiktu sakārtoti ceļi un sakari, tomēr bilst, ka pilnībā piekrit ministru Jāņa Krūmiņa teiktajam — lauki grimst ļoti strauji un to var novērst tikai ar reformas palīdzību. To, ka nereti arī pašas pašvaldības nedomā par nākotni, apliecina V.Gercāna teiktais, ka 74 no visām Latvijas pašvaldībām ne reizi nav papūlējušas un iesniegušas pieteikumu valsts dotāciju attīstības plāna izstrādei. Livāni rindu izstāvējuši, pāris lapušu garo pieteikumu aizpildījuši un vairākus tūkstošus latu lielo dotāciju saņēmuši jau ne reizi vien.♦

prastu to ieguldīt attīstībā.

## Prasa valsts atbalstu reģiona attīstībai

Savukārt Rēzeknes rajona

siem un minusiem, domes priekšsēdis norāda, ka apvienošanās nevajadzētu uztvert kā valsts iespēju ietaupīt uz samazinātās administrācijas rēķina. Teju ar katru gadu valsts pašval-

dībām uztic arvien vairāk dažādu funkciju, kuru kvalitatīvai izpildei nepieciešami lieli līdzekļi, tāpēc V.Gercāns domā, ka jāļauj ar ietaupīto naudu rīkoties pašām pašvaldībām, kas vislabāk